

14-05-2009 09:19

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811

e-pasts: saeima@saeima.lv

Tālrunis: 6 708 7111 • Fakss: 6 708 7100

Latvijas Republikas
Ministru prezidentam
V.Dombrovska kungam

2009. gada 14.maijā

Nr. 817-2-58-(9/09)

DEPUTĀTU JAUTĀJUMS

DEPUTĀTU JAUTĀJUMS

Nr. 160 /J9

Par 2008. gada 29.jūlija MK noteikumu Nr. 612 realizācijas iespējām

2008. gada 29.jūlijā tika pieņemti MK noteikumi Nr. 612, kas groza 2000. gada 22.augusta MK noteikumus Nr.296 „Par profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu un valodas prasmes kārtību”. Rezultātā no 48 līdz 1200 tika palielināts to privāto uzņēmumu amatu un profesiju skaits, kurām valsts nosaka valsts valodas prasmes līmeni. Maksimālais grozījumos noteiktais termiņš, kurā personas, kuru profesijas un amati no jauna iekļauti šo noteikumu 2.pielikumā apgūst profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu ir 2010.gada 1.janvāris. Tātad, visiem strādājošiem, kas tiks pakļauti valsts valodas prasmes atestācijai, saskaņā ar šiem grozījumiem, tiek dots ne vairāk kā 1,5 gadu ilgs laiks to izpildei.

Mēs daudzkārt esam uzdevuši Deputātu jautājumus (74/j9, 83/j9, 142/j9, 145/j9) dažādiem ministriem un arī bijušajam Ministru prezidentam I.Godmanim, ar mērķi noskaidrot, cik konkrēti personu būs jāatestē un vai valsts spēs nodrošināt šo personu atestāciju pašas noteiktajos termiņos. Šajā sakarā mēs arī paši veicām atbilstošus aprēķinus (145/j9).

Precizēti aprēķini, kur ir ņemtiērā Izglītības un zinātnes ministrijas iebildumi, ir pievienoti šī jautājuma pielikumā. No aprēķiniem izriet, ka atestācijai ir pakļaujami 53 000 cilvēki, kuriem nav atbilstošas kategorijas valodas apliecību.

Ņemot vērā Izglītības satura un eksaminācijas centra (ISEC) patreizējās iespējas, atestācijas process aizņems no 14 līdz 18 gadus, kas ir aptuveni 10 reizes ilgāk par noteikumos noteikto termiņu.

Tāpēc, tādi Izglītības un zinātnes ministrijas priekšlikumi (MK noteikumu projekts VSS -1595), kā nenozīmīga atestācijas termiņu pagarināšana, ir acīmredzami neefektīvi. Neefektīvi būtu arī palielināt ISEC finansējumu, jo to nāksies palielināt vismaz 10 reizes un apgūt ļoti īsā (aptuveni gada) laikā.

Ņemot vērā to, ka problēma skar vairāku ministriju kompetenci (Tieslietu, Izglītības un zinātnes, ka arī Labklājības ministrijas), mēs adresējam šo jautājumu Jums.

SANĒMIS
VALSTS KANCELEJĀ
20.05.09. 14.05.09. pikst. *[Signature]*
elektroniski:

SAEIMAS KANCELEJA

14-05-2009

Pikst. *920*

1. Vai mūsu aprēķini atbilst patiesībai, vai Jūs uzskatāt, ka ir nepieciešama papildus ekspertīze?

2. Kādus pasākumus un kādos termiņos valdība var realizēt, lai saskaņotu atestējamo skaitu ar reālajām ISEC iespējām?

3. Saskaņā ar jauno valodas noteikumu projektu (VSS -1595), tiem bija jāstājas spēkā jau 2009. gada 1.maijā. Kāds ir aizkavēšanās cēlonis un, kad tie stāsies spēkā?

4. Savos aprēķinos (skat. pielikumā) mēs izmantojām 2007. gada datus par bezdarbnieku etnisko sastāvu. Kopš 2004. gada šie dati vairs netiek publicēti vispārpieejamos avotos, taču valdība šo informāciju apkopo.

Šajā sakarā, lūdzam Jūs iesniegt mums šos datus par 2008. un 2009. gadu, kā arī informēt mūs par to, vai valdība negatavojas padarīt šos datus publiski pieejamus?

Pielikumā: MK noteikumu Nr. 612 ieviešanas
seku kvantitatīvais novērtējums (6 lapas)

9. Saeimas deputāti:

F. Plinērs / F. PLINERS /
Atapums / V. Buhvalovs /
By / V. Buzajevs /
Plūjs (F. Sosolovikis) /
Mh. / Mihails Mitrofanovs /

MK noteikumu Nr. 612 ieviešanas seku kvantitatīvais novērtējums

1. Izejas dati.

1.1. Vispārējie dati (2006. gads)¹.

Iedzīvotāju skaits – 2 294 590; latvieši – 1 354 173; nelatviešu daļa iedzīvotāju sastāvā – 41%.

Nodarbināto skaits - 1 088 tūkstoši cilvēku.

Sabiedriskajā sektorā nodarbināto daļa – 0,342; privātajā sektorā nodarbināto daļa – 0,658 (aprēķinu dati izejot no vidējās algas sabiedriskajā un privātajā sektoros un vidējās algas valstī - 350, 277, 302 Ls: $350 \cdot 0,342 + 277 \cdot 0,658 = 302$).

1.2. Dati par nacionālo minoritāšu nodarbinātību sabiedriskajā un privātajā sektoros.

Statistiskie dati demonstrē, ka mazākumtautībām ir zināmas problēmas saistībā ar pieejamību nodarbinātībai publiskajā sektorā: 2002. gadā 35% no nodarbināto skaita mazākumtautību pārstāvju vidū strādāja publiskajā sektorā, tanī pat laikā latviešu vidū gandrīz puse (49%) strādāja šajā sektorā². 2005.g. 38% darbinieku latviešu strādāja publiskajā sektorā, tanī pat laikā mazākumtautībām šis rādītājs bija tikai 26%³.

Turpmākajos aprēķinos ņemti vērā 2005. gada dati.

1.3. Aptauja par valsts valodas prasmes apliecības saņemšanu⁴.

Atbilde uz 7. jautājumu:

Vai Jūs esat kārtojies atestāciju latviešu valodā? (tabula 70.-ā lpp.)

1) Nominācija – algots darbinieks (333 aptaujāto nelatviešu):

3. kategorija – 19,6%, 2. kategorija - 26,9%, 1. kategorija – 5,7%, nav kārtojuši – 46,8%, grūti pateikt – 0,9%.

2) Nominācija – bezdarbnieks (34 aptaujāto nelatviešu):

3. kategorija – 5,5%, 2. kategorija - 11,3%, 1. kategorija – 13,4%, nav kārtojuši – 60,6%, grūti pateikt – 9,2%.

¹ Latvijas statistikas gadagrāmata 2007.

² A.Aasland. Russians and the Economy. B: N.Muižnieks (ed.), Latvian-Russian Relations: Domestic and International Dimensions. Riga: the University of Latvia, 2006, pp.53-63: <http://www.politika.lv/index.php?f=1069>

³ Mihails Hazans. Study on the social and labour market integration of ethnic minorities. The Latvian Report. (2007) Unpublished data.

⁴ Valoda. Atskaite. 2008.gada marts – aprīlis. Baltic Institute of Social Sciences: http://www.bszi.lv/downloads/resources/valoda/valoda2008_lv.pdf

1.4. Atestācijas gaita.

Ar valsts valodas prasmes pārbaudes organizēšanu Latvijā nodarbojas Izglītības un Zinātnes ministrijas paspārnē strādājošā Izglītības satura un eksaminācijas centra (ISEC) Valsts valodas atestācijas daļa, kurā pašreiz strādā 20 cilvēki. Pagājušajā gadā šajā struktūrvienībā strādājošie darbinieki pieņēma eksāmenu aptuveni 6 000 personām, kas pēc komisijas pārstāvja vārdiem ir tuvu tās maksimālajai kapacitātei. Lai rīkotu pārbaudes, ISEC darbinieki izbrauc arī uz četrām citām Latvijas lielpilsētām.

ISEC mājas lapā, vadoties pēc stāvokļa uz 2009.13.05.⁵, ir redzams, ka Rīgā līdz gada beigām pārbaude tiks rīkota tikai 21 reizi, turklāt laika ziņā vistuvākā pārbaude, uz kuru vēl var pierakstīties, notiks 5. septembrī. Saistībā ar citām mājas lapā norādītajām pilsētām (Rēzekne, Ventspils, Liepāja, Daugavpils) pierakstīšanās uz pēdējo no sarakstā norādītajām pārbaudēm jau ir beigusies (termiņi – no 2. līdz 24. jūlijam).

Mājas lapā⁶ var sameklēt datus par 2001.- 2007.g.g. laikposmā notikušajām pārbaudēm, kurus ērtības pēc mēs esam apkopojuši vienā tabulā.

Gads	Kategorija						nokārtoja	neno- kārtoja	kopā	pārbaudes nenokārtojušo daļa
	1A	1B	2A	2B	3A	3B				
2007	768	371	752	111	526	145	2673	1153	3826	0,30
2006	1031	415	1017	148	576	147	3334	1663	4997	0,33
2005	1379	1556	1240	620	483	183	5461	965	6426	0,15
2004	1658	2290	1447	1024	514	269	7202	499	7701	0,06
2003	2371	2577	1960	1242	783	476	9409	701	10110	0,07
2002	3119	1947	2064	1059	749	436	9374	677	10051	0,07
2001	3253	1718	3204	1645	2084	556	12460	793	13253	0,06

Septiņu gadu laikā to personu skaits, kuras bija izturējušas pārbaudi, samazinājās gandrīz piecreiz, bet personu daļa, kuras nav spējīgas nokārtot pārbaudi, palielinājās piecas reizes.

1.5. Cita informācija.

Saskaņā ar Tieslietu ministrijas⁷ novērtējumu, privātajā sfērā nodarbināto personu daļa, kuras varētu būt pakļautas atestācijai sakarā ar Ministru kabineta Noteikumu Nr. 612 ieviešanu, sastāda 27% no visu personu, kas nodarbinātas privātajā sfērā, skaita. Attiecīgo profesiju un

⁵ <http://isec.gov.lv/valval/index.shtml>

⁶ <http://isec.gov.lv/valval/stat.shtml>

⁷ "Grozījumi Darba likumā" (Projekts: VSS-1776, TA-198), anotācija

amatu sarakstā jau ir ņemts vērā, ka šim cilvēkiem jābūt saistītam ar klientu apkalpošanu vai informācijas sniegšanu.

Saskaņā ar Izglītības un Zinātnes ministrijas datiem⁸, 2009.g. pirmajā ceturksnī Izglītības un Zinātnes ministrijas Izglītības satura un eksaminācijas centrs (ISEC) pirmajā ceturksnī varēja nodrošināt pārbaudi vidēji 550 personām mēnesī, taču, sākot ar aprīli, finanšu resursu pietiek, lai eksaminētu tikai 240 personas mēnesī.

2. Atestējamo skaita aprēķins. 1. variants.

Noteiksim nelatviešu skaitu, kuri strādā privātajā sfērā, izmantojot datus no 1.1.p., 1.2.p. : $1088 * 0,41 * (1 - 0,26) = 330$ tūkstoši.

Saskaņā ar 1.3. p. datiem, kopējā nelatviešu daļa, kuri nokārtojuši atestācijas pārbaudi, sastāda $19,6\% + 26,9\% + 5,7\% = 52,2\%$. Loģiski būtu izdarīt pieņēmumu, ka visi nelatvieši, kas strādā sabiedriskajā sektorā (26%), bija nokārtojuši atestācijas pārbaudi. Attiecīgi, nelatviešu, kuri nokārtoja atestācijas pārbaudi un strādā privātajā sektorā, daļa sastāda $52,2\% - 26\% = 26,2\%$ no visiem strādājošajiem nelatviešiem. Visi atestācijas pārbaudi nenokārtojušie darbinieki ir nodarbināti privātajā sektorā, un viņu daļa no visu strādājošo nelatviešu skaita sastāda $100\% - 52,2\% = 47,8\%$. Ja skaitīt atestāciju nokārtojušo un nenokārtojušo daļu no mazākumtautību pārstāvju skaita tikai privātajā sektorā, tad divus pēdējos skaitļus nepieciešams reducēt līdz 100%: attiecīgi 35,4% atestāciju nokārtojušo un 64,6% atestāciju nenokārtojušo.

Ja pieņemt, ka 27 % to darba vietu (sk. 1.5.p.), priekš kurām atestācija kļūva par obligātu pēc MK Noteikumu Nr. 612 pieņemšanas, ar vienādu varbūtību aizņem gan atestāciju nokārtojušās personas, gan atestāciju nenokārtojušās personas, tad personu skaits, kurām būs jānokārto pārbaude, sastādīs: $330 * 0,27 * 0,646 = 57,6$ tūkstoši.

3. Atestējamo skaita aprēķins. 2. variants.

Savā atbildē uz jautājumu Nr.142/J9 Tieslietu ministrs norāda, ka Valsts valodas centra Kontroles daļas inspektoru veiktās aptaujas liecina, ka sešos Ventspils, Rīgas un Valmieras uzņēmumos valsts valodas prasmes pārbaudes būs jākārt 609 strādājošajiem. Balstoties uz mūsu pašu veikto analīzi tika sastādīta sekojoša tabula.

Atestācijai pakļauto strādājošo absolūtais un relatīvais skaits

⁸ Atbilde uz deputātu jautājumu Nr. 145/J9

Uzņēmums	Atestācijai pakļauto darbinieku skaits ⁹	Kopējais darbinieku skaits ¹⁰	Atestējamo darbinieku daļa (%)
A/S „Rīgas Elektromašīnbūves rūpnīca”	55	685	8,0
SIA “Ventamoņjaks”	108	450	24,0
“Ventspils Tirdzniecības osta”	372	2628	14,1
AS “Valmieras Stikla šķiedra”	10	925	1,1
AS “Rīgas Vagonbūves rūpnīca”	46	427	10,8
AS “Rīgas Siltums”	18	743	2,4
Kopā 6 uzņēmumi	609	5858	10,4
Latvijā kopumā privātuzņēmumos	$1\ 088 \times 0,658 = 716$ tūkst.	$716 \times 0,104 = 74,5$ tūkst.	10,4

Pieņemsim, ka Valsts valodas centrs neņēma vērā to, ka pārbaudītajos uzņēmumos daļai darbinieku jau bija valsts valodas prasmes apliecības. Tādā gadījumā personu skaits, kurām būs jākāro pārbaude, sastādīs: $74,5 \times 0,646 = 48,1$ tūkstošus.

Kā redzams, aprēķinu rezultāti 1. variantā (57,6 tūkst.) un 2. variantā (48,1 tūkst.), kas tika iegūti, pielietojot principiāli atšķirīgas metodikas un izmantojot atšķirīgus izejas datus, ir visai tuvi viens otram. Turpmākajos aprēķinos pieņemsim vidējo skaitli no abiem variantiem – 52,8 tūkst. cilvēku.

4. Atestācijai nepieciešamā laika novērtējums.

Lai novērtētu laiku, kas nepieciešams atestācijas nokārtošanai, ir jānovērtē ISEC darba kapacitāti. Vadoties pēc 2007. gada pieredzes (1.4.p.), ir iespējams atestēt 3826 cilv./gadā. Ministrijas novērtējums (1.5.p.) ir daudz striktāks – $240 \times 12 = 2880$ cilv./gadā.

Attiecīgi, no abiem novērtējumiem izriet, ka 52,8 tūkst. cilvēku atestācijai būs nepieciešami no 14 līdz 18 gadiem.

5. Noteikumu ieviešanas sekas.

⁹ Atbilde uz deputātu jautājumu Nr. 142/J9

¹⁰ Dati no attiecīgo uzņēmumu Interneta mājas lapām.

Noteikumi paredz sekojošu pārejas periodu (Noteikumu Nr.296 41. punkts jaunajā redakcijā): „41. Personas, kuru profesijas un amati no jauna iekļauti šo noteikumu 2. pielikumā un kurām darba devējs iepriekš nav noteicis atbilstošo valsts valodas prasmes līmeni un pakāpi, profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu apgūst:

41.1. valodas prasmes pirmajā (zemākajā) līmenī – līdz 2009.gada 1.februārim;

41.2. valodas prasmes otrajā (vidējā) līmenī – līdz 2009.gada 1.augustam;

41.3. valodas prasmes trešajā (augstākajā) līmenī – līdz 2010.gada 1.janvārim.”

Attiecīgi, maksimālais termiņš, kas paredzēts atestācijai, sastāda apmēram 1,5 gada.

Šajā laikposmā to personu skaits, kas ir pakļautas atestācijai un kurām valsts nav spējīga to nodrošināt, pēc pašām optimistiskākajām aplēsēm (sk. 4.p.), samazināsies par $(3,8*1,5) = 5,7$ tūkst. cilvēku un sastādīs $52,8 - 5,7 = 47,1$ tūkst. cilvēku. Saskaņā ar MK Noteikumiem, visus viņus nekavējoties ir jāatlaiž no darba.

Saskaņā ar Nodarbinātības Valsts aģentūras datiem¹¹, 2007. gada beigās bezdarbnieku vidū bija 54,2% latviešu, tanī pat laikā latviešu daļa iedzīvotāju vidū sastāda apmēram 59%. Attiecīgi, no 52,3 tūkst. bezdarbniekiem 28,3 tūkst. bija latvieši, 24 tūkst.– nelatvieši.

Nodarbinātības Valsts aģentūras uzskaitē 2009. gada aprīļa sākumā bija 116 768, aprīļa beigās - 123 127 bezdarbnieki¹². Ja pieņemt, ka ir saglabājusies 2007. gada tendence attiecībā par bezdarbnieku etnisko sastāvu, tad šā gada aprīļa beigās bezdarbnieku latviešu skaitam jābūt 67 tūkst., nelatviešu skaitam – 56 tūkst. cilvēku. Starp tiem tikai 30,2% ir nokārtojuši atestāciju (sk. 1.3.p.).

Tātad uz 47 000 no darba atbrīvoto nelatviešu vietām var pretendēt bezdarbnieki, atbilstoši 67 tūkstoši bezdarbnieki latvieši un 17 $(56*0,302)$ bezdarbnieki nelatvieši, proporcijā 4:1. Atbilstoši bezdarbnieku latviešu skaits samazināsies par $(67-47*0,8) = 29$ tūkstošiem, bet bezdarbnieku nelatviešu skaits pieaugs līdz $(56+47-47*0,2) = 94$ tūkstošiem

Turklāt, bezdarbnieku latviešu daļa būs tikai 21,6 uz tūkstoti, bet nelatviešu – 101,6 uz tūkstoti, tas ir gandrīz 5 reizes vairāk! Acīmredzami, šis arī ir patiesais mērķis, kas tika nosprausts, pieņemot MK Noteikumus Nr.612.

¹¹ Latvijas Republikas kārtējais ziņojums par 1965.gada Konvencijas par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu izpildi Latvijā laikā no 2003.gada līdz 2007.gadam, 101. lpp.

¹² Aģentūra LETA, Publicēta: 16:28 11.05.2009.

Pat tajā hipotētiskajā gadījumā, ja ISEC darba kapacitāte pieaugs desmitkārtīgi, nepieciešams ņemt vērā to, ka 1/3 atestācijai pakļauto personu, vai 18 tūkst. cilvēku nebūs spējīgi nokārtot pārbaudi un tiks atlaisti no darba. Pie tam latviešu un nelatviešu skaits no 67 tūkst. un 56 tūkst. mainīsies, attiecīgi kļūdam 53 tūkst. un 70 tūkst. cilvēku. Uz tūkstoš iedzīvotājiem tas sastādīs 39,1 latviešu un 76,1 nelatviešu.